

označene kupčije s tem, da si je od izposojevalca v poroštvo vzel častno besedo, prisego ali drugo podobno zagotovilo, zapade ostremu zaporu od 3 do 6 mesecev in denarni globi od 500 do 1000 gold. Tudi se more tak iz dežele izgnati. Ista kazen zadene tistega, ki tako v §. 1. navedeno terjatev pridobi, jo prodá ali izterjava.

§. 3. Kdor je bil zovoljo tega uže večkrat kaznovan, naj se kaznuje z ostrim zaporom od 3 mesecev do 1 leta. Tudi se sme iz dežele izgnati.

§. 4. Kdor dela v §. 1. označene kupčije navadno in kot svoj obrt, temu naj se naloži zapor od 6 mesecev do 2 let in denarne globe od 1000 do 3000 gld., in potem naj se iz dežele prežene.

§. 5. Ako bi obsojenec ne imel denarja dovolj za denarno globo, naj se mu spremeni v zaporno kazen, tako, da mora vsakih 10 gold. en dan v zaporu sedeti.

§. 6. Ta prestopek ima iste nasledke, ko prestoppek goljufije.

§. 7. Kazen odpade, če je krivi posojevalec popravil storjeno škodo, še prej ko je sodnija za njegov prestoppek zvedela.

§. 8. Sodnik naj tako kupčijo za neveljavno spozna, in če preiskava to potrdi (opraviči), naj izreče, da si imata posojevalec in izposojevalec, kar sta si od dne tiste kupčije dala, drug drugemu s postavnimi obrestmi vred nazaj dati.

Starozgodovinske stvari.

Grad „Ezzenbach“ ni stal na Kranjskem.

Priobčil Davorin Trstenjak.

Andehsčani, ki so imeli posestva na Kranjskem, so bili tudi véliki posestniki zapadno od Ina in južno od Dunava. Tukaj so bile njihove lastnine: grad Neuburg, v listinah „Nwnburch, Nuvenburgk“ itd., toraj ne ob Kokri. V gori omenjenem okrožji so bila tudi posestva njihovih ministerjalcev, kakor: Haarbach, Mithich, Rottersham in Ezzenbach, današnji Essenbach, iz staronemšk. ettan, ezzen, essen, kar izvirno pomenja: rediti se, živež dajati, in se toraj nikakor ne sme na „jesenice“ misliti. Ako bi oni kraj imel po jeseni ime, bili bi Nemci pisali „Esk en“ — „Eschenbach“. Essenbach stoji v današnjem sodnijskem okraji Griesbach na Bavarskem. Rapoto de Ezzenbach je bil ministerial Andehsčanov in kastelan njihovega grada „Nuwenburc“, ob enem postavljen za pobiranje mitnine od ladij, ki so po Inu plavale in različno robo prevažale. Ta Rapoto de Ezzenbach je moral tudi feude od Andehsčanov na Kranjskem imeti, ker je koroški vojvoda Ulrik, ki je ob enem bil gospodar kranjske dežele, potrdil s pismom od 24. aprila 1257. leta „in novo castro nostro in Carniola circa Werdenecke“ Rapotovim sinom: Ortolfu, Alberu in Rapotu: „omnia ea, quae pater eorum justo possedit titulo feudali“, kakor darilno pismo govori. Vojvoda koroški je namreč dobil koroška, kranjska in štajarska posestva Andehsčanov, katera je patrijarh Berthold oglejski cerkvi sporočil, od patrijarha Gregorja za užitek.

Obširno o tem se najde v Hormayrjevih: „Sämmtliche Werke III., die grossen Geschlechter im tyrolischen Hochgebirg, II. die Grafen von Andechs. Iz Tirolskega je tudi prišla plemenita rodbina: „Abfaltrn“ na Kranjsko, torej njeno pokolenje ni kranjsko.

Od gosp. Šumija navedene listine, katere menda iz „Monum. Boic.“ pozna, kjer pa se samo posnetek na-

haja, so v originalu na pergamentu pisane, in hranjene v kralj. bavarskem državnem arhivu v Monakovem.

Društvene stvari.

Poziv slovenskim pisateljem.

„Matica“ je uže pričela tiskati „Letopis“ za letošnje leto, zato se podpisani odbor obrača z vljudno prošnjo do cenjenih pisateljev naših, naj zopet pridejo prvemu našemu znanstvenemu zavodu s primernimi spisi na pomoč. Da „Letopis“ vstreza svojemu glavnemu cilju: „utile dulci“, naj znanstveni članki se vrstijo z zabavnimi, a tako, da z ozirom na različnost njegovih čitateljev se znanstveni članki v „Letopisu“ ne spenjajo previsoko v učenostno višino, zabavni članki pa tudi naj niso brez poučnega zrnja. Noben članek v „Letopisu“ pa ne sme biti preobširen zato, da po več mnogovrstnega gradiva pride v en letnik, ki navadno obsega kakih 20 pól.

Ker, kakor izkušnje pričajo, imajo „Matičine“ knjige posebno ostrih kritikarjev, zato prosi odbor še posebno gospode pisatelje te vrste, naj „Matici“ pošljejo tudi svojih spisov v tisek, da z zgledom svojim kažejo drugim pisateljem pravo gradivo „Matičinih“ knjig. Vsak spis, ki se strinja s §. 1. „Matičinih“ pravil, in ki se vredniku Letopisovemu pošlje o pravem času za tisek, sprejel se bo rad in bode honoriran po določbah „opravilnega reda“, ki odmerja nagrado izvirnikom in pa prevodom. Ker „Matica“ želi svojim čitateljem streči z izvirnimi spisi, dodajamo konečno še to željo, naj gospodje pisatelji osobito z izvirnimi članki podpirajo slovstveno delovanje „Matičino“.

Da pa more „Letopis“ za leto 1881. v rokah društvenikov biti meseca decembra t. l., zato prosimo, naj se gospodje pisatelji kolikor moči požurijo s poslanjem „Letopisu“ namenjenim.

V Ljubljani 15. junija 1881.

Za odbor Matičin
Dr. Janez Bleiweis

Národno blagó.

Prislovice in reki iz Istre.

Nabral po Kastavščini učitelj V. Kinkela.

Lahko mu je, aš ima skare i sukno v rukah (ima vso oblast.)

I va ovu kuću je vrag svoji rogi zakopal.

Vlas po vlas — gola glava (tudi po malo se mnogo potrosi).

Bolje je sreće, nego umeće.

Ki ume, ima dve, ki neume, nima nijedne.

Svako prase mrkvu kopa za-se.

Sreća i nesreća gredu s jednim putom.

Prva sreća prazna vreća.

Zlata mare (Goldkäfer) letí, letí, pak najzada u blato zaletí (prevzetno deklé lahko pade v sramoto).

Neka je i vragu (sovražniku) pravo.

Tebe bi drago prodal, ki te ne bi poznal.

Ne vadi starega konja drčēt.

Slabo je, kade postane z opanka postol (kadar se siromak preuzame).

Ima kosmatu dušu (je brez vesti).

Mačka mu je pojila kvas (propal mu je pri trgovini kapital).

Slabo pride na jednoj nogi šepajuć.

Ča zmak, to hlap (kar ukrade, to pojé).
 Jedan skup, drugi zmak (jedan skuplja, drugi zmica.)
 Ki najde izvan dobe orih, će imat pir (ženitbo).
 Nehitaj v more solí, aš je i brez tega dosta slano
 (ne draži jezljivega).

Mnogovrstne novice.

* Na Dunaji je v stolni cerkvi sv. Štefana binkoštna praznike bilo 21.005 birmanih.

* *Snega* je binkoštna praznike po več krajih Štajarskega, Českega, Saksonskega, in celo po nekaterih gorah Laškega padlo toliko, da so z nekaterih planin morali živino nazaj in domú gnati, da ni v snegu konca vzela. To smo mi še toliko na boljsem, da nismo dosihmal imeli snegá, vsak dan pa vendar več ali manj dežja, ki našim gospodarjem košnje bega. Medardov dan se je letos dosihmal res skazal vremenskega preroka.

* *150 oseb je zbolelo* pri neki svatbi v Altvateru poleg Hessbrukca na Bavarskem vsled krvavih klobas, ki so jih jedli; tudi ženin in nevesta sta nevarno bolna. Brž ko ne se je v te krvave klobase vzela kri kakega za vrančnim prisadom (antraksom) bolnega prešiča. Ta žalostna dogodba nam zopet kaže, kako nevarno je krvave klobase jesti, če ne vemo, da je bila žival popolno zdrava.

* *Strašno veliko kobilic v Kavkazu in na Turškem* se je prikazalo v več krajih, ki so se neki priteple iz Perzije. Posebno hudobne pa so kobilice v Bodirumu okraja Smirniškega, katerih največ je planilo na okolico Angore. Vsi prebivalci, možki in ženske, so skozi 3 dni noč in dan morali biti na polji, da so pokončevali požrešno žival; vsak človek je bil primoran, najmanj 20 ók (2 in pol funta) kobilic prinesiti vladi, ki jih je zagrebala v posebne jame; v vseh cerkvah pa se je molilo za odvrnitev te šibe božje.

O svečanosti na čast sv. Cirilu in Metodu.

(Na dalje.)

Odbor hrvatskih romarjev v Rim se je unidan do gosp. Kuhača, velečenjenega izdatelja narodnih jugoslavenskih pesem, obrnil z vprašanjem: ali v svoji zbirki muzikalnih starin nima tudi kake hrvatske maše, zložene za moški zbor, ker bi odbor želel, da se 5. dne julija, to je, na praznik onih slovanskih apostolov bere v Rimu sv. maša v hrvatskem jeziku. Na to vprašanje je gosp. Kuhač odgovoril, da sicer ima staro hrvatsko mašo, katero je zložil dalmatinski frančiškan pater Peter Knezovič in Senjski liturgiji od leta 1725. priredil, al ona maša ni popolna in je le za en možki glas zložena. Al pripravljen bi bil, to mašo dopolniti in mesto „Benedictus“ in „Agnus Dei“ vložiti dve staroslovanski pesni. Ena teh dveh je zložena in uglasbena od sv. Cirila okoli leta 860., druga pa je delo sv. Adalberta okoli leta 995. — Odbor je ponudbo g. Kuhača rad sprejel s pogojem, da se pristavi tudi pesen „U slavu sv. Apostola Cirila i Methoda“, zložena od Med. Pučića, vglasbena pa od opata Liszta. Ko sta se odbor in gosp. Kuhač pogodila, je ta takoj mašo izdelal in sicer je pridjal pesni sv. Cirila staroslovanski, pesni sv. Adalberta pa staropoljski tekst. Da bi pa to, Hrvatom toliko dragoceno mašo, tudi drugje lahko peli, dal jo je odbor natisniti in tisek je danes uže končan. Vsak cerkveni zbor in vsako pevsko društvo, katero se zaveže to mašo peti 5. dne julija, dobí partituro brezplačno. Obrne naj se v to svrhu do g. Andreja Jagatića ali pa g. Kuhača v Zagreb. — To je

jako zanimiva novica vsemu slovanskemu svetu, ki hoče vredno obhajati veliki praznik slovanskih aposteljev.

Biskup Strossmayr in kanonik Racki bivata uže od 16. dne t. m. v Rimu, da priprave oskrbujeta za sprejem slovanskih popotnikov, ki pridejo iz vseh krajev tje, da se osobno poklonijo sv. Očetu Leonu XIII. o velikem prazniku sv. Cirila in Metoda.

Zanesljivo oznanilo o romanji Slovencev v Rim objavlja gosp. dr. Jarc, predsednik ljubljanskega katoliškega društva, v včerajšnjem „Slovcu“, kjer med drugim beremo to-le: „Posebni železnični vlak, ki vozi samo romarje za Rim in jih ima sprejeti tudi iz slovanskih krajev, pride 27. t. m. (ponedeljek) okoli 4. ure popoldne v Ljubljano, gre le malo pomudivši se dalje v Trst, od kodar se romarji s posebnim parobrodom odpeljejo v Jakin (Ankono), in 28. t. m. zvečer dospejo v Rim. Potniki se sprejemajo v Mariboru, na Zidanem mostu, v Ljubljani in v Trstu; na drugih postajah se vlak nikjer ne bo nič ustavljal. Cena je za celi pot od Ljubljane do Rima in nazaj v Ljubljano v III. razredu malo čez 30 gold., v II. razredu 48 gold. Kranjski romarji se torej 27. junija popoldne o pravem času (raji prej kot prepozno) znajdejo na ljubljanskem kolodvoru. Kateri so se oglasili dozdej pri meni, so uže naznanjeni dotičnemu opravljajočemu odboru na Dunaju, in ta skrbi, kolikor le mogoče, da se bo vstrezalo potnikom gledé vožnje, hrane in sprejetja v Rimu, ter se olajšajo vse s potovanjem sklenjene težave in neprijetnosti, zlasti ker večina romarjev ne razumeva laškega jezika. Povrnivši se iz Rima bodo obiskali romarji tudi sloveča božja pota v Asisi in Loreti in utegnejo okoli 8. julija sopet doma biti. Kdor bi se še hotel vdeležiti tega tolikanj imenitnega potovanja, ki primeroma le malo stane, naj to prijavi do petka (23. t. m.) gospodu dr. Jarcu ali neposrednje gosp. dr. J. P. Jordanu, Weihburggasse št. 21 na Dunaj. — Druga prilika za Rimsko potovanje je v drušnji s Hrvati čez Reko, od koder parobrod odrine 28. junija zjutraj ob 7. uri, ali pa po suhem 22. junija ob 1/23. zjutraj iz Ljubljane čez Gorico in Benetke. Dotične izkaznice (Legitimationskarten) dobivajo se tudi pri gosp. dr. A. Jarcu.

Naši dopisi.

Z Dunaja 18. junija. (*Studenci judovskih časnikov*) so res neizmerni, zato ni čuda, da se tako mogočne domišljujejo liberalci v državnem zboru in zunaj njega. Česar liberalci sami ne zmorejo, o tem jim je njihovo dobro plačano časništvo na pomoč, — česar sami ne izduhtajo, to jim ugane njih časništvo, in tako je res, da je časništvo „die 6. Macht“. In žalibog, da je danes svet v obče tako pokvarjen, da mu za resnico veljá, kar je laž, — za zlató, kar je tombak. Al naj se vrnem k temu, kar sem namenil danes „Novicam“ poročati. Opravilno poročilo (Geschäftsbericht) severne železnice (Kaiser Ferdinands Nordbahn) objavlja, da vodstvo te pod patronstvom firme Rothschildove stoječe železnice vsako leto nad 52.000 gold. pod nedolžnim naslovom „Pränumerations- und Insertionsgebühren“ (za naročnino in tiskovne pristojbine) daruje izvoljenim svojim časnikom. Ni li to „Dispositionsfond“ v prav častljivem znesku, in to le od enega samega studenta judovskim časnikom! In koliko družih denarnih studentcev je še, ki napajajo judovska grla, da prav močno vpijejo, kedar treba, zoper konservativno stranko, zoper Slované, zoper vlado Taaffeovo in zoper vse, kar liberalizmu in brezverstvu ni po godu. Mnoge železnice,